

Ludmiła Nowacka

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-8978-2074>

Akademia Nauk Stosowanych w Raciborzu

RACIBORSKIE CENTRUM KULTURY JAKO OŚRODEK ANIMACJI, INSPIRACJI ORAZ ROZWOJU KULTURY W SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

Streszczenie (abstrakt): Raciborskie Centrum Kultury to jednostka samorządu terytorialnego, która od wielu lat prowadzi szeroką działalność kulturalno-oświatową dla bardzo zróżnicowanych odbiorców. Inicjuje, inspiruje do działalności kulturotwórczej raczej poprzez amatorski ruch artystyczny i szeroką współpracę ze środowiskiem lokalnym. Chętnie współtworzy i realizuje różne programy i projekty. Dzięki bogatej bazie oraz profesjonalnej kadrze osiąga w tej działalności szereg sukcesów. Celem badań było określenie zakresu ciągłości i zmian działalności kulturalnej placówki ważnej w lokalnej polityce kulturalno-oświatowej. Zbierając materiał badawczy, wykorzystano techniki analizy dokumentów i wywiadu z pracownikami instytucji. Ważna była również uczestnicząca obserwacja (trwająca od wielu lat).

Słowa kluczowe: Raciborskie Centrum Kultury, kultura, środowisko lokalne

RACIBORZ CULTURE CENTRE AS A CENTRE FOR ANIMATION, INSPIRATION AND DEVELOPMENT OF CULTURE IN THE LOCAL COMMUNITY

Abstract: The Raciborz Culture Center is a local government unit that has been conducting extensive cultural and educational activities for many years, for very diverse recipients. It initiates and inspires cultural activities rather through amateur artistic movement and broad cooperation with the local community. It willingly co-creates and implements various programs and projects. Thanks to its extensive base and professional staff, it has achieved a number of successes in this activity. The aim of the research was to determine the scope of continuity and changes in the cultural activities of the institution important in local cultural and ecological policy. Document analysis and interview techniques with employees of the institution were used to collect the research material. Participant observation (lasting for many years) was also important.

Keywords: Raciborz Cultural Centre, culture, local environment

Wstęp

Lokalna kultura odgrywa bardzo ważną rolę w życiu każdego mieszkańca, w tym wypadku Raciborza. Kształtuje tożsamość społeczną, ale także podtrzymuje więzi pokoleniowe.

Raciborskie Centrum Kultury w Raciborzu pełni funkcję animatora życia społeczno-kulturalnego, tworząc przestrzeń do uczestnictwa w edukacji, integracji oraz sztuce. To ogniowo łączące kulturę wysoką z kulturą masową, dając mieszkańcom miasta oferty artystyczne, ale też możliwość samorealizacji przez uczestnictwo w zajęciach i warsztatach.

Gdy niewielkie miejscowości pozostają w cieniu, warto podjąć refleksję nad specyfiką działalności, ale i znaczeniem Raciborskiego Centrum Kultury w Raciborzu w kontekście animacji, inspiracji oraz rozwoju kultury.

Wprowadzenie

„Na przestrzeni [...] powojennych lat w Raciborzu, w wyniku transformacji życia społeczno-ekonomicznego, rola instytucji kulturalno-oświatowych ulegała zmianie. Zmieniał się ich status, charakter działalności, zmieniali się pracownicy i animatorzy kultury, jak i odbiorcy ze swoimi gustami, oczekiwaniami oraz postawami wobec kultury. Dlatego zasadna jest refleksja, jak funkcjonują instytucje kulturalno-oświatowe i jakie wypracowały czynniki kulturotwórcze na przestrzeni kolejnych lat”¹.

Raciborskie Centrum Kultury to obecnie jednostka samorządu terytorialnego, która od wielu lat inspiruje działalność kulturalną w środowisku lokalnym. Jej struktury zmieniały się zgodnie z lokalnymi, społecznymi wizjami, ale i politycznymi. Jednak podstawowe zadania, a więc działalność kulturalna, pozostają niezmiennie od lat.

Jeden z najważniejszych ośrodków działalności kulturalnej w Raciborzu powstał na początku XX wieku w budynku Deutsche Haus, czyli dawnej sali taneczno-koncertowej. Poza licznymi koncertami i spektaklami odbywają się tu również rozmaite zajęcia, funkcjonują zespoły artystyczne [...]. Raciborskie Centrum Kultury powstało, aby utrzymywać wartości regionalne Śląska, stworzyć przestrzeń do wymiany kulturalnej między krajami i zbudować miejsce, w którym mieszkańcy będą mogli chłonąć i tworzyć na nowo świat kultury. W swojej działalności RCK nawiązuje do wartości kulturalnych Domu Polskiego „Strzecha” i do historii Śląska. W związku z licznymi działaniami RCK stworzyło kilka placówek, które są miejscem dostosowanym do potrzeb mieszkańców oraz turystów. Są to Raciborski Dom Kultury, Dom Kultury „Strzecha”, świetlica środowiskowa i [...] kino Przemko [...].

W ramach Raciborskiego Centrum Kultury działają [...]: zespół pieśni i tańca „Strzecha”, grupy taneczne, instrumentalno-wokalne, plastyczne, a także klub fotograficzny oraz akademii literacka [...]. Budynek przetrwał okres wojny, dzięki czemu doskonała akustyka tego miejsca została zachowana. Do tego wysokiej jakości sprzęt techniczny pozwala doświadczyć koncertów, spektakli teatralnych i różnych wydarzeń kulturalnych na najwyższym poziomie. RCK dysponuje salą, mogącą pomieścić ponad 500 widzów. Do tej pory na scenie Raciborskiego Centrum Kultury wystąpiły na przykład takie gwiazdy, jak Paweł Domagała, Edyta Geppert oraz Korteż². Badani pracownicy kultury najwyżej

¹ L. Nowacka, *Wybrane instytucje kulturalno-oświatowe jako czynnik kulturotwórczy w Raciborzu po 1945 r.*, [w:] *Animacja społeczno-kulturalna w mieście UWAUNKOWANIA-BARIERY-KORZYŚCI*, (red.) E. Nycz, L. Nowacka, Wydawnictwo Instytut Śląski, Sp. z o.o., Opole, Racibórz 2008, s. 57.

² Działalność RCK w Raciborzu, <http://www.slaskie.trawel> [dostęp: 20.05.2025].

oceniają bogaty dorobek kulturowy z nawiązaniem do tradycji lokalnej, równie ważne dla nich jest aktywne angażowanie mieszkańców w wydarzenie kulturalno-społeczne”³.

„W opinii badanych pracowników kultury ze strony polskiej 87% uważa, że okoliczni mieszkańcy uczestniczą w kulturze przez kontakt bezpośredni, w tym udział w zajęciach, spotkaniach, imprezach kulturalnych”⁴. Raciborskie Centrum Kultury realizuje projekty, w tym ministerialne i unijne. Poniżej przykłady:

Projekty

„Almanach Prowincjonalny” to półrocznik literacko-kulturalny od 20 lat wydawany przez RCK. W 2024 roku światło ujrzał jubileuszowy 40 numer AP. Inicjatywa narodziła się w Raciborskim Centrum Kultury pod koniec 2004 roku, kiedy to Janusz Nowak i Marek Rapnicki wraz z ówczesnym dyrektorem Leszkiem Wyką postanowili wydawać czasopismo literackie, które łączyłoby nasze miasto z Polską i Czechami [...].

W półroczniku specjalnie rozwinięte są działy: literacki, podróżniczy, bohemistyczny oraz recenzji. Pismo wyróżnia się pokaźnym formatem, dużą liczbą znakomitych fotografii oraz niebanalną szatą graficzną, która jest dziełem raciborskiego grafika, Marka Plewczyńskiego. Ostatnie cztery numery pisma (łącznie – osiem) dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszy Promocji Kultury⁵.

Kolejny przykład projektu unijnego to Polsko-czeskie spotkania z folklorem ramach obchodów 70-lecia Zespołu Pieśni i Tańca „Strzecha” im. Joli Rymszy. W 2024 roku Raciborskie Centrum Kultury w partnerstwie z Středisko volného času w Opavie zrealizowało z programu Interrerg Czechy-Polska 2021-2027 współfinansowanego przez Unię Europejską projekt: Polsko-Czeskie spotkania z folklorem ramach obchodów 70-lecia Zespołu Pieśni i Tańca „Strzecha” im. Joli Rymszy /Polsko-česká setkání s folklorem v rámci oslav 70. výročí založení Souboru písní a tanců Joli Rymszy Strzecha/.

Interreg

**Współfinansowane
przez Unię Europejską**

Czechy – Polska

³ L. Nowacka, *Środowisko pracy placówek kulturalno-oświatowych na pograniczu polsko-czeskim*, [w:] *Doskonalenie pracy instytucji kultury w Euroregionie Silesia*, (red.) E. Nycz, L. Nowacka, M. Wiendlocha, Wydawnictwo Instytut Śląski Sp. z o.o. w Opolu, Racibórz 2014, s. 37.

⁴ Tamże, s. 60.

⁵ Almanach Prowincjonalny, <https://rck.com.pl/> [dostęp: 20.05.2025].

Celem projektu było wspieranie współpracy transgranicznej w zakresie rozwoju kontaktów międzyludzkich oraz rozwijanie współpracy między zespołami ludowymi z Polski i Czech poprzez stworzenie wspólnego programu, który został zaprezentowany podczas koncertu finałowego uświetniającego Jubileusz 70-lecia Zespołu Pieśni i Tańca Strzecha im. Joli Rymszy. Celem było także doskonalenie warsztatu tanecznego i wokalnego dzieci, młodzieży i seniorów istniejących już grup z Polski i Czech (rezultat bezpośredni) oraz zainteresowanie społeczności lokalnej folklorem nie tylko rodzimym, ale również z drugiej strony granicy. Tym projektem polsko-czeskim nie tylko Raciborskie Centrum Kultury, ale i cały Racibórz świętował jubileusz 70-lecia ZPiT „Strzecha” im. Joli Rymszy – zespołu tylko rok młodszego od słynnego ZPiT „Śląsk”. W ramach projektu zrealizowano szereg działań.[...]. Wielki finał projektu i obchodów 70-lecia ZPiT „Strzecha” miał miejsce w weekend 21 i 22 września. W sobotę odbyła się parada folkloru, która po południu z raciborskiego rynku przeszła do ogrodu Domu Kultury „Strzecha”, gdzie odbyła się Biesiada Folkloru, podczas której wystąpił m.in. Zespół Trebunie Tutki. Tańczyły oba zespoły: polski i czeski. Można było i pośpiewać i wspólnie potańczyć. Nie zabrakło grilla, a także możliwości spróbowania lokalnych produktów. W niedzielę 22 września w sali widowiskowej RCK RDK o 17:00 odbył się Koncert Jubileuszowy, podsumowujący cały projekt polsko-czeski. Można było podziwiać nie tylko efekty warsztatów czerwcowych i sierpniowych, ale także powspominać 70 lat Zespołu⁶.

Amatorski Ruch Artystyczny

Obejmuje kilka dziedzin: Mbig-Band i Orkiestra Kameralna, Chór Żeński Vivo, Nauka gry na ukulele Ukufrele, śpiew solowy, zespół wokalny Perspektywa.

Grupa plastyczna Pastele – Zajęcia plastyczne to ulubiona działalność dziecka. Są one formą odreagowania napięć, rozwijają twórcze myślenie oraz wyobraźnię. Kształcą pamięć wzrokową, zręczność manualną i zdolność przeżywania. Twórczość plastyczna jest najbardziej spontaniczną działalnością dziecka. Jest źródłem wiedzy. Wykracza poza sferę artystyczną. Dotyczy działalności własnej, odbioru sztuki. Jest formą wypowiedzi bezpośredniej i pośredniej symboli, wyrazów. Największa działalność zaznacza się w przedszkolu i w młodszym wieku szkolnym. Celem edukacji plastycznej jest stymulowanie ogólnego rozwoju dzieci, kształtowanie emocjonalnego, poznawczego stosunku do otaczającego świata. Rozwijanie uczuć i wyobraźni, samoekspresyjności i zdolności do działań, potrzeby obcowania z plastyką w różnych formach. Zadania wychowania plastycznego: rozwijanie swobody w posługiwaniu się linią i plamą, kształtem i barwą na płaszczyźnie i w przestrzeni w różnych technikach plastycznych. Uwrażliwienie dziecka na zjawisko otaczającej rzeczywistości na światło, barwę, bryłę, linię, fakturę, ruch i przestrzeń, zapoczątkowanie pierwszych kontaktów z pięknem przyrodniczym i sztuki [...]. Warsztaty twórcze dla dzieci w wieku od 3 do 6 lat (zajęcia odbywają się z rodzicami) kształtujemy umiejętności ma-

⁶ Zajęcia warsztatowe, <https://rck.com.pl/> [dostęp: 20.05.2025].

nualne, uwrażliwiamy na kształt i kolor, rozwijamy wyobraźnię, uczymy współpracy, ... i do woli się brudzimy⁷.

Rok 2024 rozpoczęły kolejne inicjatywy i animacje kulturalne: tradycyjny koncert kołęd i pastorałek w wykonaniu chóru „Bel Canto” pod dyрекcją Marcellego Reszki, w DK Strzecha [...]; w tym samym dniu na deskach RDK wystawiano spektakl „Ślub doskonały”. To już piąty rok, jak organizujemy wspólnie z chórem to wydarzenie. [...] Nie tylko poziom artystyczny chóru jest imponujący, ale też więzi między chórzystami i prowadzącym.

Ponownie klimat świąteczny mogliśmy poczuć na pierwszym w tym roku kalendaryzowym koncercie Amatorskiego Ruchu Artystycznego – Koncert Zimowy, podczas którego wystąpili: Kameralna Orkiestra RCK pod kierunkiem Henryka Krótkiego oraz Zespół Wokalny „Perspektywa” pod kierunkiem Magdaleny Klimek. W programie usłyszeliśmy piosenki zimowe, kołеды tradycyjne, a także wykonania muzyki klasycznej oraz popularnej [...]⁸.

Występ taneczny w wykonaniu tancerzy zespołu tanecznego „Skaza” oraz Zespołu Pieśni i Tańca „Strzecha” im. J. Rymszy odbył się 14 stycznia. Warto podkreślić, że ZPiT „Strzecha” obchodzi w tym roku jubileusz 70-lecia istnienia zespołu.

Ważnym wydarzeniem na deskach RCK-u było 50-lecie spektaklu „Kwartet” z A. Grabowskim, T. Karolakiem, J. Peszkiem i M. Grabowskim. Artyści z tym jakże kultowym spektaklem, w którym poszukują sensu życia, teatru i sztuki, odbywali jubileuszowe tournée po Polsce. Wybitne aktorstwo, zmienność konwencji, zaskakujące widza niespodzianki – to wszystko złożyło się na oryginalne i dowcipne widowisko⁹. W styczniu 2024 r. miał miejsce coroczny Koncert Noworoczny Prezydenta i Starosty. Gościliśmy po raz kolejny Orkiestrę Kameralną Filharmonii im. Leoša Janačka w Ostrawie. W pierwszej części Orkiestra Kameralna wystąpiła z sopranistką Johaną Černohorską, a w drugiej wybitny pianista Marek Kozák uraczył zebraną publiczność I koncertem fortepianowym Fryderyka Chopina (jednym z dwóch napisanych przez Chopina). W pierwszej części muzycy zaprezentowali pełną wersję utworu „Eine Kleine Nachtmusik” Wolfganga Amadeusa Mozarta oraz sześć hiszpańskich pieśni ludowych Manuela de Falli. Podczas koncertu prowadzona była zbiórka na rzecz raciborskiego Hospicjum im. św. Józefa¹⁰.

Tego samego dnia na deskach „Strzechy” swoją premierę miał najnowszy spektakl Aktywnych Spotkań z Teatrem – czyli Smerfy – „Czy Gargamel zostanie wujem Gargi?” Spektakl stworzony jest przez pracowników i instruktorów RCK oraz współpracujące osoby z Centrum Kultury. Pomysłodawczynią jest Sabina Freindorf prowadząca na co dzień zajęcia dla najmłodszych pt. „Mali odkrywcy sztuki”. To kolejny spektakl po „Urodzinach Kubusia Puchatka”, „Pirackiej przygodzie”, podczas którego dzieci aktywnie włączają się w teatralną przygodę poprzez wspólną animację i piosenkę. Mali widzowie przenoszą się

⁷ Zajęcia warsztatowe, <https://rck.com.pl/> [dostęp: 20.05.2025].

⁸ Sprawozdanie RCK w Raciborzu za I kwartał 2024, z archiwum instytucji.

⁹ Tamże.

¹⁰ Tamże.

wraz z bohaterami do smerfowej wioski, gdzie dowiedzą się, czy Gargamel może stać się dobrym wujem Gargi. Każde dziecko współtworzy smerfową historię, stąd dzieci przyszły przebrane w kolorach smerfowych, ponadto otrzymały recyklingowe grzechotki, którymi pomagały Gargamelowi odprawiać czary mary. Spektakl jak zwykle cieszył się ogromnym zainteresowaniem, dlatego też przed premierą brakowało biletów i stąd ponownie został wystawiony w kolejnych miesiącach, m.in. na początku lutego również przy komplecie publiczności¹¹.

Raciborski Dom Kultury nie zapomina o imprezach okolicznościowych. W styczniu odbył się koncert z okazji Dnia Babci i Dziadka pt. „Zielono mi – śladami Agnieszki Osieckiej”. W koncercie wzięli udział raciborscy wokaliści, w tym Janek Górka – finalista 14. edycji The Voice of Poland, jego siostra Ada Górka, Julia Georges oraz Max Mularczyk wraz z muzykami wrocławskiej Sceny pod Regałem. Raciborzanie mogli usłyszeć największe przeboje wspaniałej mistrzyni słowa Agnieszki Osieckiej w doskonałych aranżacjach i wykonaniu. Nic więc dziwnego, że koncert spotkał się z ogromnym aplauzem publiczności. Ponadto był to pierwszy w Raciborzu występ Janka Górki po wygranej w Voice of Poland¹².

Sukcesy zespołów Amatorskiego Ruchu Artystycznego: w dniach 1-2 marca 2024 r. grupa „Mała Strzecha” z Zespół Pieśni i Tańca „Strzecha” im. Joli Rymczy wzięła udział w warsztatach taneczno-wokalnych w siedzibie Zespół Pieśni i Tańca „Śląsk” im. Stanisława Hadyny w Koszęcinie. Warsztaty te były nagrodą (I miejsce), jaką dzieci ze „Strzechy” zdobyły podczas XXIX Regionalnego Przeglądu Pieśni im. Prof. Adolfa Dygacza „Śląskie Śpiewanie”. 3 marca „Mała Strzecha” wystąpiła we Wrocławiu podczas 86. rocznicy ogłoszenia Prawd Polaków spod Znaku Rodła. W auli Papieskiego Wydziału Teologicznego tancerze zaprezentowali się wiązką pieśni i tańców łowickich, natomiast w drugiej części grami i zabawami śląskimi.

Przedsięwzięcia ogólnopolskie, cykliczne i lokalne

Warto podkreślić udział i koordynację RCK w przedsięwzięciach ogólnopolskich i cyklicznych, jak np. Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy.

Tradycyjnie w ostatnią niedzielę stycznia odbył się 32. Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy organizowany przez sztab mieszący się w Raciborskim Centrum Kultury. Podobnie jak w zeszłym roku, sztab WOŚP Racibórz wiedział, że padł rekord, ale finalna kwota przerosła oczekiwania organizatorów. Podczas 32. Finału WOŚP w Raciborzu zbieraliśmy 250 271,22 PLN! [...]. Raciborski sztab WOŚP dołożył tradycyjnie starań, by Finał był wielkim wydarzeniem w naszym mieście. [...] Racibórz po raz kolejny pokazał ogromne serce dla WOŚP-u¹³.

Tradycja Walentynek wpisuje się coraz bardziej w nasze zwyczaje, dlatego „W ramach cyklu Scena Kameralni zaprosiliśmy raciborzan na Koncert Walentynkowy pt. Wą-

¹¹ Tamże.

¹² Tamże.

¹³ Tamże.

sowski, jazz i nie tylko w wykonaniu Karoliny i Jarosława Haników. Scena kameralna to koncerty, podczas których odbiorcy mają bezpośredni kontakt z wykonawcami, ponieważ widownia usytuowana jest na scenie, a jednym z muzycznych bohaterów jest zawsze fortepian [...]”¹⁴.

Odpowiadając na potrzeby środowiska, jak co roku RCK przygotowuje akcję „Zima w Mieście”. „W jej ramach Raciborskie Centrum Kultury tradycyjnie przygotowało wiele ciekawych i twórczych propozycji dla dzieci i młodzieży. Szczegółową relację dołączamy do sprawozdania. Wycieczka do kopalni, warsztaty magii, rękodzieło, rzeźba i malarstwo, a także taniec królowały w pierwszym tygodniu ferii. Rozpoczęliśmy od wycieczki do Kopalni Guido w Zabrze, gdzie ponad 40 dzieci wzięło udział w „Zimowej Szkole Magii” – ukrytej w podziemiach Sztolni Królowa Luiza. Skoro szkoła magii, to nie mogło tam zabraknąć ciekawostek o Harrym Potterze, poszukiwania złotych monet i eksplorowania podziemnych korytarzy kopalni. Uczestnicy wycieczki mogli dowiedzieć się, na czym polega praca górnika, a także zwiedzić interaktywne muzeum historii górnictwa. Jednocześnie odbywały się warsztaty rzeźby w glinie prowadzone przez Katarzynę Baron-Rogulę. Dzień później można było kontynuować przygodę ze sztuką na warsztatach malarstwa z Maksymilianem Rogulą. Sala I pietra RCK przemieniła się w pracownię malarską, gdzie uczestnicy starali się uwiecznić martwą naturę. Od wtorku w RCK zrobiło się niezwykle tanecznie za sprawą zajęć hip-hop z Marysią Krzemień, która prowadziła warsztaty przez cztery dni, w trzech grupach wiekowych – ok. 100 uczestników. Młodzi adepci tańca codziennie szlifowali choreografie, które w piątek zaprezentowali dla swoich najbliższych na scenie sali widowiskowej w ramach podsumowania warsztatów. Z kolei w świetlicy RCK w Brzeziu odbywały się warsztaty z tkania makatek, a także warsztaty ceramiczne prowadzone przez Agnieszkę Patalong. Na ceramiczne arcydzieła trzeba było trochę poczekać, gdyż najpierw musiała powstać forma gliniana, która następnie były zdobiona farbami podszkliwnymi w technice sgraffito, a na koniec prace trafiły na wiele godzin do pieca o temperaturze 960 stopni. Drugi tydzień ferii upłynął dzieciom i młodzieży niezwykle twórczo i kreatywnie, a to za sprawą warsztatów teatralnych, decoupage i „kreatywni”, natomiast młodzi konstruktorzy mogli wyszaleć się na zajęciach z robotyki LEGO. Podczas warsztatów Beaty Franciczek z decoupage powstały piękne dzieła, jak malowane pędzlem [...]. W sumie z oferty feryjnej RCK skorzystało ponad 250 młodych raciborzan”¹⁵.

W drugiej połowie lutego z solowym stand up’em pt. „Twój ruch” powrócił Zola Szulowski, który wypełnił po brzegi salę widowiskową RCK RDK aż dwukrotnie. W lutym gościł w RCK-u również Paweł Chałupka. Dwa razy można było wybrać się na operetkowe koncerty wiedeńskie¹⁶. Nieobce w RCK są spotkania z wybitnymi postaciami. „We wtorek 20 lutego 2024 r. gościliśmy wyjątkowego gościa cyklu W PUNKT, mianowicie Krzysztofa Zanussiego, któremu towarzyszyła Barbara Gruszka-Zych. Wydarzenie wyjątkowo odbyło się z niezwykle licznie przybyłą publicznością na scenie sali widowiskowej.

¹⁴ Tamże.

¹⁵ Tamże.

¹⁶ Tamże.

Pretekstem do spotkania stała się wydana w 2022 roku książka B. Gruszki pt. „Moi ważni. Portrety prywatne”. Jednym z owych „ważnych” bohaterów jest Krzysztof Zanussi, jeden z najznakomitszych artystów kina europejskiego [...]”¹⁷.

Z okazji Międzynarodowego Dnia Depresji w Galerii I Piętra stanęła wielkoformatowa wystawa „Tacy jak My” autorstwa Karoliny Jonderko. 14 plansz z pełnowymiarowymi, sfotografowanymi postaciami. Kobiety i mężczyźni w różnym wieku, kształtach i rozmiarach. Twarze postaci zostały zastąpione lustrami, [...]”¹⁸. To kolejna impreza, która wpisuje się w ogólnopolskie wydarzenie, wskazujące na potrzeby dbania o zdrowie w pełnym tego słowa znaczeniu, zdrowie fizyczne i psychiczne. Mówimy o refleksji holistycznego spojrzenia na zdrowie.

„Cezik Dzieciom – Nutkosfera” przyciągnęło komplet publiczności: zarówno dzieci, jak i ich rodziców. Bilety były wyprzedane na wiele miesięcy przed. „Joł, joł Jowisz!” – tymi słowami witano młodych odbiorców. Wydarzenie powstało na kanwie klipu CeZika „W Układzie Słonecznym” na YouTube. Podczas wydarzenia na deskach RCK-u dzieci mogły poznać lepiej duże i „Małe ciała niebieskie” oraz dowiedzieć się, czemu samolot lata, statek pływa, Słońce świeci a głowa myśli¹⁹.

W piątek 1 marca miała miejsce premiera „Skazy” w Disney’owskiej Odsłonie – produkcji Raciborskiego Centrum Kultury, do której zarówno tancerze, jak i ekipa RCK przygotowywała się intensywnie od lutego.

Najnowsze widowisko taneczne Zespołu Tanecznego „Skaza” zobaczyło prawie 2500 osób! Po premierze, która okazała się ogromnym sukcesem (biletów brakowało już na dwa tygodnie przed), przedstawienie wystawiliśmy jeszcze cztery razy! [...] Sukces widowiska jest kolejnym potwierdzeniem marki Zespołu Tanecznego „Skaza”, który za każdym razem zachwyca swoimi realizacjami²⁰.

W lutym i marcu tancerze Zespołu Tanecznego „Skaza” intensywnie trenowali do widowiska tanecznego „Skaza w Disney’owskiej Odsłonie”, o którym pisaliśmy powyżej. W marcu „Skaza” brała udział w XI Ogólnopolskim Turnieju Tańca „Viverso” w Rybniku, gdzie prezentowali się soliści, duety i formacje z grup tańca współczesnego [...]. Turniej ten był premierowym pokazem najnowszych choreografii grupy. [...]. Tancerki walczyły z mistrzyniami Polski i świata – ponad 700 tancerzami”²¹.

„Raciborskie Centrum Kultury jest instytucją, która z całą pewnością działa na wielu płaszczyznach. Przedstawione treści wskazują ofertę kulturalną dla różnych środowisk. Należy także zauważyć szeroką ofertę edukacji nieformalnej. Obejmuje ona swym zasięgiem wiele dziedzin i jest skierowana do dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych. Placówka angażuje do współpracy szereg stowarzyszeń, organizacji, szkół czy też fundacji. Z całą

¹⁷ Tamże.

¹⁸ Tamże.

¹⁹ Tamże.

²⁰ Tamże.

²¹ Tamże.

pewnością sprzyja to kształtowaniu zainteresowań uczestników oraz pozytywnemu odbiorowi”²².

Działalność środowiskowa

Tradycyjnie w pierwszą niedzielę marca odbył się w Raciborzu Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych „Tropem Wilczym”. Jest to największy bieg pamięci w Polsce. W tym roku dedykowany był powstańcom warszawskim [...]”²³. To ważna impreza, która łączy kilka podmiotów i organizacji, a cel jest szczytny, pamiętamy naszą historię.

Kolejnym gościem spotkania W Punkt była Irena Hlubek, wieloletnia instruktorka wokalna Raciborskiego Centrum Kultury, instruktorka teatralna w MOK Krzanowice, pieśniarka, kompozytorka, autorka scenariuszy, tekstów piosenek, artykułów naukowych oraz dwóch książek. Spotkanie prowadziła dyrektor Joanna Maksym-Benczew. Opowieści o życiu, tradycjach rodzinnych, pasjach, szkole, studiach, duszpasterstwie akademickim, chrześcijaństwie, aż wreszcie o artystycznym poświęceniu w edukacji dzieci i młodzieży przeplatane były mini recitalem Ireny Hlubek. Zaprezentowała utwory Piwnicy pod Baranami, Ewy Demarczyk, Marka Grechuty czy Edith Piaf²⁴.

W marcu zaprosiliśmy najmłodszych miłośników teatru na spektakl „Pchła Szachrajka” w wykonaniu Teatru Żelaznego. W czasie tego kolorowego widowiska dzieci odbyły wspaniałą podróż z małą, krnąbrną i bardzo psotną Pchełką. Pomysłowa scenografia przenosiła widzów do kolejnych miejsc, jakie odwiedzała bohaterka, przemierzając lądy i morza. Barwne lalki i wesołe piosenki dopełniały czar widowiska²⁵. To kolejna impreza dla dzieci, ale przy udziale rodziców, co sprzyja integracji i wzajemnemu lepsznemu poznaniu się.

W połowie marca gościliśmy wykonawców Golden Hits of Queen & Majesty Orchestra. Było to niezwykle spektakularne muzyczne wydarzenie, które zjednuje serca nie tylko fanów zespołu Queen. Była to świetna okazja, by przenieść się w czasie do złotych lat twórczości legendarnego zespołu²⁶.

Z okazji Międzynarodowego Dnia Poezji, a także dla uświetnienia 69. Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego (eliminacji rejonowych), gościliśmy aktora filmowego i teatralnego Dariusza Jakubowskiego z jego stand up’em poetycko-muzycznym pt. „Wokół Herberta, czyli potęga smaku albo sztuczny miód”²⁷. Kolejne przedsięwzięcie z cyklu spotkajmy się ze znaczącymi postaciami świata kultury.

²² L. Nowacka, *Raciborskie Centrum Kultury instytucją edukacji nieformalnej*, [w:] *Edukacja formalna i nieformalna w procesie rozwoju kapitału ludzkiego*, (red.) L. Nowacka, Wydawnictwo Instytut Śląski w Opolu, Sp. z o.o., Racibórz 2010 s. 86.

²³ Tamże.

²⁴ Tamże.

²⁵ Tamże.

²⁶ Tamże.

²⁷ Tamże.

Przedsięwzięcia lokalne

Jak co roku Raciborskie Centrum Kultury było zaangażowane we współtworzenie pikniku na powitanie wiosny w Parku Jordanowskim. W tym roku wydarzenie było połączone z Dniem Kolorowej Skarpety – Święto Osób z Zespołem Downa²⁸. [...] Co miesiąc odbywał się cykl Maluchy w Krainie Dźwięku. To jedyne w swoim rodzaju koncerty dla niemowląt z ich rodzicami. Podczas tych muzycznych spotkań dzieci słuchają muzyki na żywo oraz „grających” ją instrumentów, a oglądając je z bliska, poznają ich możliwości i specyfikę. A to wszystko wedle metody amerykańskiego psychologa prof. Edwina E. Gordona, mającej na celu rozwijanie zdolności muzycznych od najmłodszych lat. „Maluchy w krainie dźwięku” to koncerty, które edukują i rozwijają, wzmacniają więź między dziećmi i rodzicami, uczą jak miło i kreatywnie spędzać czas ze swoją pociechą²⁹. To kolejna impreza, która jest dla najmłodszych, ale stanowi ważne wydarzenie dla całej rodziny. Również w pierwszym kwartale odbywały się koncerty umuzykalniające. W koncertach biorą udział uczniowie raciborskich szkół podstawowych klas 1-3, a prowadzi je od 41 lat Franciszek Borysowicz, który nie tylko wpaja najmłodszym wiedzę, ale i kulturę muzyczną, która rozpoczyna się już od stroju, w jakim przychodzą dzieci na koncerty, przez umiejętność zachowania się na koncercie, nagrodzenia muzyków brawami i kwiatami na koniec. W trzech seansach koncertów umuzykalniających bierze udział ok. 550 [...].

Koncerty umuzykalniające odbywające się pod koniec lutego przeniosły nas w epokę Muzyki Dawnej³⁰. Inicjatywa ta trwa od wielu lat, ma swoją tradycję i jest mocno zakorzeniona w środowisku lokalnym.

W kinie „Przemko” wyemitowanych zostało 11 filmów w ramach DKF Puls (5 filmów) oraz Nowych Horyzontów Edukacji Filmowej (6 filmów) – cyklu realizowanego dla przedszkoli i raciborskich szkół od października do kwietnia. Z okazji Międzynarodowego Dnia Poezji emitowany był cykl filmów o poecie Janie Polkowskim pt. „Moje miejsce na ziemi”. Łącznie w pierwszym kwartale Kino „Przemko” zgromadziło na 11 seansach 645 widzów³¹.

Działalność świetlicy środowiskowej w Brzeziu

O aktywności świetlicy podczas warsztatów feryjnych pisaliśmy powyżej. Świetlica, a dokładnie opiekunka tego miejsca [...] prowadziła warsztaty ceramiczne podczas ferii zimowych. Po feriach realizowała warsztaty ceramiczne dla dorosłych. Miejsce na warsztatach można było wylicytować na aukcji WOŚP Racibórz. Ponadto w świetlicy miały miejsce zajęcia z gry na ukulele grupy „Ukufrelki”, zajęcia z języka angielskiego, a także tradycyjnie dzieci po szkole mogą korzystać ze stanowisk komputerowych oraz z gier planszowych zgromadzonych w świetlicy. W marcu 2023 r. miało miejsce spotkanie pszczelarzy. Ponadto opiekunka świetlicy malowała jajko wielkanocne z dziećmi w Przed-

²⁸ Tamże.

²⁹ Tamże.

³⁰ Tamże.

³¹ Tamże.

szkołu nr 16, które to później ozdobiło Brzezie i robiła zajęcia wielkanocne z uczniami klasy pierwszej SP 3 im. K.K. Baczyńskiego³².

W opinii pani dyrektor, wyrażonej na Miejskiej Komisji Oświaty, Kultury, Sportu, Rekreacji i Opieki Społecznej Rady Miasta Racibórz dn. 23 kwietnia 2025 r., instytucja swoją ofertą od wielu lat wpisuje się w potrzeby środowiska lokalnego. Chętnie uczestniczy w przedsięwzięciach zarówno cyklicznych, jak spotkania noworoczne z władzami miasta czy prowadzenie Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, jak i wynikające z lokalnych inicjatyw. RCK chętnie rozwija amatorski ruch artystyczny dla młodych, ale i dorosłych. Jednostka nadal zabiega o właściwe odczytywanie kulturalnych potrzeb mieszkańców Raciborza³³. „Działalność wybranych instytucji kulturalno-oświatowych jest czynnikiem kulturotwórczym Raciborza, m.in. ze względu na: posiadaną bazę, różnorodną formę działalności kulturalno-oświatowej, kompetentną i merytorycznie przygotowaną kadrę, tradycję w środowisku”.

Podsumowanie

Sam fakt prowadzenia działalności kulturalno-oświatowej w pewnym tylko stopniu wpływa na życie kulturalne miasta. Dopiero aktywne uczestnictwo w ofertach programowych tych placówek staje się w pełni czynnikiem kulturotwórczym³⁴.

Raciborskie Centrum Kultury jest instytucją, która prowadzi szeroką działalność kulturalną. Ma ku temu bazę lokalową oraz przygotowaną merytorycznie kadrę. Prowadzi amatorski ruch artystyczny o dość szerokim zasięgu, w tym: zajęcia muzyczne, plastyczne czy taneczne.

Oferta zajęć i warsztatów jest dla każdego z uwzględnieniem wieku i umiejętności uczestników. Tu odbywają się różnorodne wydarzenia kulturalne: festiwale, koncerty, spektakle.

Warto podkreślić szeroką współpracę ze środowiskiem lokalnym m.in. w obszarze edukacji oraz promowania lokalnej historii. Należy zauważyć przedsięwzięcia integracyjne i charytatywne. Przestrzeń animacyjna otwarta jest dla dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów. Łączy edukację, kulturę z lokalną tożsamością.

Formy i rodzaj zajęć uzależnione są w dużej mierze od zainteresowań i gustów środowiska lokalnego. Z całą pewnością nie spełnia to wszystkich oczekiwań społecznych, ale jest ofertą, gdzie są możliwości wyboru i okazja do animacji oraz inspiracji kulturalnych.

³² Tamże.

³³ Wywiad z dyr. RCK w Raciborzu, dn. 23 kwietnia 2025 r., w posiadaniu autora.

³⁴ L. Nowacka, *Wybrane instytucje kulturalno-oświatowe jako czynnik kulturotwórczy w Raciborzu po 1945 r.*, [w:] *Animacja społeczno-kulturalna w mieście, Uwarunkowania – Bariery – Korzyści*, (red.) E. Nycz, L. Nowacka, Racibórz 2008, s. 63.

Bibliografia

1. Działalność RCK w Raciborzu, <http://www.slaskie.trawel> [dostęp: 20.05.2025].
2. Nowacka L., *Raciborskie Centrum Kultury instytucją edukacji nieformalnej*, [w:] *Edukacja formalna i nieformalna w procesie rozwoju kapitału ludzkiego*, (red.) L. Nowacka, Wydawnictwo Instytut Śląski Sp. z o.o. w Opolu, Racibórz 2010.
3. Nowacka L., *Środowisko pracy placówek kulturalno-oświatowych na pograniczu polsko-czeskim*, [w:] *Doskonalenie pracy instytucji kultury w Euroregionie Silesia*, (red.) E. Nycz, L. Nowacka, M. Wiendlocha, Wydawnictwo Instytut Śląski Sp. z o.o. w Opolu, Racibórz 2014.
4. Nowacka L., *Wybrane instytucje kulturalno-oświatowe jako czynnik kulturotwórczy w Raciborzu po 1945 r.*, [w:] *Animacja społeczno-kulturalna w mieście, Uwarunkowania – Bariery – Korzyści*, (red.) E. Nycz, L. Nowacka, Racibórz 2008.
5. Sprawozdanie Raciborskiego Centrum Kultury w Raciborzu za I kwartał 2024 r., w archiwum instytucji.
6. Wywiad z dyrektorem Raciborskiego Centrum Kultury w Raciborzu, dn. 23 kwietnia 2025 r., w posiadaniu autorki.
7. Zajęcia warsztatowe, <https://rck.com.pl/> [dostęp: 20.05.2025].

Dane kontaktowe

Ludmiła Nowacka, ludmila.nowacka@akademiarac.edu.pl